Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1079

Vragen van het lid **Ziengs** (VVD) aan de Minister van Economische Zaken over *kostenefficiënte en lastenluwe toepassing van aanbestedingsregels* (ingezonden 11 december 2014).

Antwoord van Minister **Kamp** (Economische Zaken) (ontvangen 21 januari 2015)

Vraag 1
Bent u, alsmede de commissie van aanbestedingsexperts en de drie onderzoeksbureaus die betrokken zijn bij de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012, bekend met signalen over gebrekkige communicatie tussen opdrachtgevers en aanbieders, voorafgaand en gedurende aanbestedingstrajecten? Zo ja, uit welke sectoren komen deze signalen?

Antwoord 1
In alle opdrachtgevers-opdrachtnemers relaties, al dan niet als uitkomst van een aanbesteding, is het voor partijen van belang goed en helder met elkaar te communiceren. Bij aanbesteden is het tegelijkertijd van belang, voor de gelijke behandeling van ondernemers, dat alle partijen toegang hebben tot dezelfde informatie. De Aanbestedingswet 2012 stelt regels om gelijke behandeling van ondernemers te waarborgen. Voorafgaand aan de aanbestedingsprocedure kan communicatie plaatsvinden door middel van het houden van een markconsultatie, tijdens de procedure verloopt de communicatie via de nota van inlichtingen. Op dit moment voeren drie onderzoeksbureaus onderzoeken uit in het kader van de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012. De onderzoeken behelzen onder meer een kwalitatief gedeelte waarin ondernemers worden gevraagd naar hun ervaring met de Aanbestedingswet 2012, daarbij kunnen zij ook problemen die zij ervaren met communicatie signaleren.

Vraag 2
Bent u bereid om in de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012 aandacht te besteden aan de gevaren van over- en onderspecificatie van opdrachten en het stellen van onmogelijke eisen door aanbestedende diensten, in relatie tot de mogelijkheden en stimulansen voor aanbieders om de aanbestedende dienst voor gevaren te waarschuwen? Kan het vaker toepassen van functioneel aanbesteden een rol vervullen in het voorkomen van specificatieproblemen? Zo ja, hoe kan functioneel aanbesteden bevorderd worden?

ah-tk-20142015-1079
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

Antwoord 2
Bij de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012 worden ook ervaringen van ondernemers en aanbestedende diensten onderzocht, daarbij hebben ondernemers de mogelijkheid om hun visie over over- en onderspecificatie van opdrachten naar voren te brengen.
Het vaker toepassen van functioneel aanbesteden kan inderdaad een rol vervullen in het voorkomen van het overspecificeren van een opdracht. Ook voor functioneel aanbesteden geldt echter dat dit niet in alle gevallen het meest passend is. In de Gids proportionaliteit wordt ingegaan op de keuze tussen technisch en functioneel specificeren.

Vraag 3 en 4
Bent u het eens met de uitgangspunten dat de markt in een vroeg stadium eigen inbreng moet kunnen leveren op overheidsopdrachten en dat aanbieders hun zorgen over uitvragen kunnen en moeten uiten richting aanbestedende diensten? Hoe kwalificeert u in algemene zin de mate van benutting van instrumenten als de vragenronde, de marktconsultatie en de concurrentiegerichte dialoog?
Hoe kunnen stimulansen of verplichtingen worden ingebouwd in het aanbestedingsproces zodat er melding van gemaakt wordt wanneer een opdracht functioneel of technisch niet haalbaar is en/of tegenstrijdige eisen bevat? Is een algemene gedragscode voor inschrijvers een oplossing voor het voorgaande? Overweegt u om in overleg met de markt een algemene gedragscode hierover op te laten stellen? Denkt u na over meer verbetermogelijkheden om deze uitgangspunten te bekrachtigen, om zo verspilling van belastinggeld te voorkomen?

Antwoord 3 en 4
Het is wenselijk dat ondernemers in een vroeg stadium inbreng kunnen leveren aan de aanbestedende dienst en hem er op kunnen wijzen indien er problemen zijn bij een aanbesteding, een aanbesteding niet haalbaar is, er problemen zijn met het specificeren van de opdracht, of als niet haalbare of tegenstrijdige eisen worden gesteld. Deze signalen kan een ondernemer overbrengen aan een aanbestedende dienst in een eventuele marktconsultatie. Het voordeel van een marktconsultatie is dat ondernemers en de aanbestedende dienst voorafgaand aan de aanbesteding kennis en informatie kunnen uitwisselen waardoor de aanbestedende dienst tot een zo goed mogelijk aanbestedingsdocument kan komen. Een ondernemer steekt werk in een marktconsultatie en voor de aanbestedende dienst betekent het dat het inkooptraject langer duurt. Het is daarom van belang om in het oog te houden dat een markconsultatie niet in alle gevallen passend en/of proportioneel is.
Ook de nota van inlichtingen tijdens de procedure is een goede gelegenheid voor ondernemers om problemen te signaleren. De Aanbestedingswet 2012 geeft ondernemers het recht om inlichtingen te vragen over specifieke aanbestedingen. De aanbestedende dienst beantwoordt deze vervolgens uiterlijk zes dagen voor de uiterste datum van inschrijven in een nota van inlichtingen die wordt verzonden aan alle ondernemers. Een aanbestedende dienst is gehouden tot het verstrekken van deze inlichtingen. De aanbestedende dienst heeft binnen de door het aanbestedingsrecht gestelde grenzen de mogelijkheid om gestelde eisen aan te passen. Indien de ondernemer van mening is dat sprake is van onredelijke eisen en de aanbestedende dienst niet bereid is deze aan te passen kan hij een onafhankelijk advies verkrijgen van de Commissie van Aanbestedingsexperts of een oordeel verkrijgen van de civiele rechter. Vooralsnog heb ik geen signaal dat het naast deze mogelijkheden opportuun zou zijn om een algemene gedragscode op te stellen voor alle aanbestedingen en alle aanbestedende diensten.

Vraag 5
Deelt u de constatering dat veel mkb'ers nog steeds veel belemmeringen ervaren in hun pogingen om mee te dingen naar het binnenhalen van overheidsopdrachten? Bent u bekend met signalen van het mkb over ondoelmatige aanbestedingsvragen en onnodig belemmerende eisen op het gebied van social return en duurzaamheid? Zo ja, kunt u in het kader van de in juli gestarte evaluatie van de Aanbestedingswet 2012 alvast aangeven wat

de meest gehoorde belemmeringen zijn op het gebied van social return en duurzaamheidseisen? Kunt u hier in de evaluatie dieper op ingaan?

Antwoord 5
Zoals aangegeven wordt de Aanbestedingswet 2012 op dit moment geëvalueerd. Onderdeel van de evaluatie is een kwantificering van de deelname van mkb- ondernemingen aan aanbestedingen. Ook zal het gebruik van eisen op het gebied van social return en duurzaamheid een onderdeel van de evaluatie vormen. Ik wil niet vooruitlopen op deze evaluatie omdat daarmee het risico bestaat dat er een niet representatief beeld wordt geschetst. In de evaluatie wordt op deze onderdelen ingegaan en conform toezegging zal ik uw Kamer daarover voor het zomerreces informeren.

Vraag 6
Bent u bereid om in de evaluatie specifiek aandacht te besteden aan belemmeringen die met name door kleinere en innovatieve bedrijven worden ervaren op het gebied van keurmerken en certificaten? Is het waar dat er steeds meer private en publiek gefaciliteerde certificaten en keurmerken voor het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en social return worden ontwikkeld? Is het waar dat aanbestedende diensten steeds vaker dergelijke certificaten en keurmerken zijn gaan verlangen van aanbieders? Zo ja, hoe bepalen aanbestedende diensten wat de kwaliteit is van verschillende keurmerken en certificaten? Hoe bepalen aanbestedende diensten welke keurmerken en certificaten zij eisen of prefereren van aanbieders?

Antwoord 6
Het vragen van keurmerken en certificaten door aanbestedende diensten wordt meegenomen in de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012. Hierbij wordt specifiek aandacht geschonken aan keurmerken op het gebied van duurzaamheid en sociale omstandigheden. Ook de ervaringen van ondernemers met keurmerken en certificaten maken deel uit van de evaluatie. Aanbestedende diensten mogen niet eisen dat een ondernemer een specifiek keurmerk of certificaat inzake duurzaamheid of sociale omstandigheden heeft. Wel kunnen zij in de aanbestedingsstukken aangeven dat een ondernemer in elk geval door overlegging van een bepaald keurmerk of certificaat kan aantonen dat hij voldoet aan de eisen van de aanbestedende dienst op het gebied van duurzaamheid of sociale omstandigheden. In het opstellen van hun eisen dienen aanbestedende diensten conform de Aanbestedingswet 2012 te handelen. Dit betekent, onder andere, dat de eisen proportioneel dienen te zijn ten opzichte van de waarde van de opdracht en dat het gevraagde voldoende verband dient te houden met het voorwerp van de opdracht.

Vraag 7
Bent u bereid om -in het verlengde van uw toezegging om vooruitlopend op de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012 alvast te bezien of de toegenomen offertekosten door EMVI kunnen worden verlaagd- toe te werken naar het verder verlagen van kosten die zijn gemoeid met het uitbrengen van biedingen, door het wegnemen van meer belemmeringen? Ziet u mogelijkheden om het gebruik van de Eigen Verklaring voor aanbieders uit te breiden om zo de administratieve lastendruk verder terug te dringen?

Antwoord 7
Zoals besproken tijdens het algemeen overleg Ondernemen en Bedrijfsfinanciering van 19 november jl. kan een inschrijving op een aanbesteding waarin het gunningscriterium economisch meest voordelige inschrijving (EMVI) wordt gehanteerd meer kosten dan een inschrijving op een aanbesteding waarin het gunningscriterium laagste prijs wordt gehanteerd. Uiteraard ben ik bereid te kijken naar het wegnemen van belemmeringen. Er dient daarbij een afweging tussen de ervaren belemmering en het nut van een regel te worden gemaakt. In de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012 wordt specifiek aandacht besteed aan het gebruik van EMVI, dit is ook conform de toezegging die tijdens de behandeling van de begroting Economische Zaken 2015 is gedaan. Op de uitkomsten van deze evaluatie wil ik niet vooruitlopen. Uiteraard zal ik wel zoals toegezegd tijdens het algemeen overleg Onderne-

men en Bedrijfsfinanciering, samen met PIANOo bezien wat er vooruitlopend op de resultaten van de evaluatie in de praktijk kan worden gedaan.
De eigen verklaring wordt als gevolg van de implementatie van de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen in 2016 vervangen door een Europese eigen verklaring, het Uniform Europees Aanbestedingsdocument, die ondernemers in heel Europa kunnen gebruiken bij het inschrijven op overheidsopdrachten.
Op dit moment wordt deze eigen verklaring uitgewerkt door de Europese Commissie. Nederland volgt dit nauwlettend met het oog op effectieve lastenverlichting.

Vraag 8
Is het waar dat de nieuwe Europese richtlijn mogelijkheden biedt om aanbestedingsresultaten uit het verleden mee te nemen in het beoordelen van aanbiedingen? Hoe kunt u in de aanloop naar implementatie van de nieuwe Europese richtlijn resultaten uit het verleden meewegen, zonder dat dit tot uitsluiting van nieuwkomers leidt?

Antwoord 8
Ja, het klopt dat de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen het mogelijk maken om resultaten uit het verleden mee te nemen. Het betreft hier het meewegen van resultaten uit het verleden als uitsluitingsgrond. Met de inwerkingtreding van de nieuwe richtlijnen wordt het mogelijk om een ondernemer die eerder blijk heeft gegeven van aanzienlijke of voortdurende tekortkoming uit te sluiten van deelname. Deze grond is opgenomen om te voorkomen dat belastinggeld terecht komt bij ondernemers die structureel tekortkomen in de uitvoering van een opdracht. Aan uitsluiting op basis van prestaties uit het verleden zijn strikte voorwaarden verbonden om te voorkomen dat willekeur kan optreden. Nieuwkomers ondervinden geen nadelige gevolgen, omdat alleen prestaties uit het verleden tot uitsluiting kunnen leiden. Bij nieuwkomers is er nooit een negatieve prestatie uit het verleden om naar te kijken.

Vraag 9
Wat vindt u van Publiek Private Samenwerking (PPS)-constructies voor grote ict-projecten? Biedt de Aanbestedingswet daarvoor voldoende mogelijkheden?

Antwoord 9
De vraag naar PPS-constructies voor grote ICT-projecten wordt aan de orde gesteld in het rapport van het parlementair onderzoek naar ICT-projecten bij de rijksoverheid. Deze vraag zal dan ook aan de orde komen in de komende kabinetsreactie op dat rapport. De Minister voor Wonen en Rijksdienst zal deze kabinetsreactie omstreeks februari naar uw Kamer zenden. De Aanbestedingswet 2012 staat het gebruik van PPS-constructies niet in de weg. Zo worden PPS-constructies op basis van een concurrentiegerichte dialoog onder meer bij huisvestingsprojecten gebruikt.

Vraag 10
Hoe kijkt u aan tegen de mogelijkheden van Best Value Procurement en prestatie-inkoop?

Antwoord 10
Prestatie-inkoop is de Nederlandse vertaling van Best Value Procurement.
Prestatie-inkoop kan in bepaalde aanbestedingen binnen de grenzen van de Aanbestedingswet 2012 van toegevoegde waarde zijn om tot een zo doelmatig mogelijke inkoop te komen.

Vraag 11
Hoe kan het Rijk komen tot meer professioneel contractmanagement? Welke mogelijkheden biedt de Aanbestedingswet hiervoor?

Antwoord 11
Contractmanagement is een aangelegenheid van de aanbestedende diensten.
De Aanbestedingswet 2012 kent geen bepalingen over contractmanagement.
Over de professionalisering van contractmanagement bij het Rijk wordt uw

Kamer separaat geïnformeerd naar aanleiding van de motie van het lid Verhoeven tijdens de begrotingsbehandeling van Wonen en Rijksdienst voor het jaar 2015 (Kamerstuk 34 000 XVIII, nr. 15).